

IZVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2023/739**z dne 4. aprila 2023****o nujnem ukrepu pomoči za sektorja žit in oljnic v Bolgariji, na Poljskem in v Romuniji**

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 ⁽¹⁾ ter zlasti člena 221(1) Uredbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Ruska invazija na Ukrajino 24. februarja 2022 vpliva na dejavnosti pomorskega prometa v ukrajinskih črnomoških pristaniščih, iz katerih je bilo opravljenih okoli 90 % izvoza ukrajinskega žita in oljnic. Da bi se izognili grožnjam svetovni prehranski varnosti in podprli ukrajinske kmete, so bile nujno potrebne alternativne logistične poti, Unija pa je sprejela konkretne ukrepe, da bi Ukrajini olajšala izvoz kmetijskih proizvodov, kakor je navedeno v sporočilu Komisije z naslovom „Akcijski načrt za solidarnostne pasove med EU in Ukrajino za lažji izvoz kmetijskih proizvodov Ukrajine in lažjo dvostransko trgovino Ukrajine z EU“ ⁽²⁾ (solidarnostni pasovi med EU in Ukrajino).
- (2) Zaradi sprememb logističnih poti so se stroški prevoza ukrajinskih žit in oljnic na tradicionalne trge povišali. To je privedlo do sprememb pri izvozu na trg Unije.
- (3) Povečan uvoz žit in oljnic iz Ukrajine v države članice Unije v njeni bližini, kjer so bili vzpostavljeni glavni koridorji „solidarnostnih pasov med EU in Ukrajino“, vpliva na lokalne kmete. V nekaterih regijah Unije dodatni uvoz povzroča preveliko ponudbo, znižuje lokalne cene ali zasičuje logistične verige.
- (4) Glede na stanje domače oskrbe in logističnih izzivov v državah članicah blizu ukrajinske meje za najbolj prizadete veljajo kmetje v Bolgariji, na Poljskem in v Romuniji, zlasti tisti, ki so najbliže meji ali tranzitnemu vozlišču. Padec lokalnih cen žit in oljnic vpliva na ekonomsko sposobnost teh kmetov in bo lahko vplival na njihove odločitve o tem, katere kmetijske rastline bodo pridelovali. Zaradi teh razmer se bo stanje pri proizvodnji na zadevnih območjih verjetno hitro poslabšalo, prišlo bo pa tudi do težav pri izvajanju „solidarnostnih pasov med EU in Ukrajino“. Razmere predstavljajo specifičen problem v smislu člena 221 Uredbe (EU) št. 1308/2013. Tega specifičnega problema v omejenem številu regij v nekaterih državah članicah Unije ni mogoče obravnavati z ukrepi iz člena 219 ali 220 navedene uredbe, saj se ne nanaša specifično na obstoječe motnje na trgu ali izrecno grožnjo takšnih motenj niti na ukrepe za boj proti širitvi bolezni živali ali izgubi zaupanja potrošnikov zaradi tveganj za zdravje ljudi, živali ali rastlin. Da bi se izognili hitremu poslabšanju stanja pri proizvodnji žit in oljnic, razmere poleg tega zahtevajo hitro ukrepanje, na primer sprejetje nujnih ukrepov iz člena 221 navedene uredbe.
- (5) Zato je primerno Bolgariji, Poljski in Romuniji zagotoviti finančna sredstva za pomoč kmetom, ki jih je prizadel povečan uvoz žit in oljnic iz Ukrajine, za obdobje, ki je nujno potrebno. Znesek za vsako od teh držav članic bi bilo treba določiti ob upoštevanju morebitne izgube vrednosti proizvodnje za izbrane kmetijske rastline in kmete v prizadetih regijah.

⁽¹⁾ UL L 347, 20.12.2013, str. 671.

⁽²⁾ COM/2022/217 final. Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Akcijski načrt za solidarnostne pasove med EU in Ukrajino za lažji izvoz kmetijskih proizvodov Ukrajine in lažjo dvostransko trgovino Ukrajine z EU.

- (6) Bolgarija, Poljska in Romunija bi morale pomoč razdeliti po najučinkovitejših kanalih na podlagi objektivnih in nediskriminatornih meril, ki upoštevajo obseg težav kmetov pri pridelavi žit in oljnic na prizadetih območjih, obenem pa zagotoviti, da so ti kmetje končni prejemniki pomoči, ter se izogniti vsakršnemu izkrivljanju trga in konkurence.
- (7) Glede na to, da bi znesek, dodeljen Bolgariji, Poljski in Romuniji, nadomestil samo del dejanske izgube kmetov na prizadetih območjih, bi bilo treba tem državam članicam dovoliti, da navedenim proizvajalcem dodelijo dodatno nacionalno pomoč pod pogoji in v rokih, ki jih določa ta uredba.
- (8) Da se Bolgariji, Poljski in Romuniji zagotovi prilagodljivost pri razdeljevanju pomoči, saj se v danih okoliščinah soočajo s težavami kmetov, bi jim bilo treba dovoliti, da pomoč kumulirajo z drugo pomočjo, financirano iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.
- (9) Ker je pomoč Unije določena v eurih, je zaradi zagotavljanja enotne in hkratne uporabe treba določiti datum za pretvorbo zneskov, dodeljenih državam članicam, ki niso sprejele eura, v njihove nacionalne valute, kot velja za Bolgarijo, Poljsko in Romunijo. Ker ta uredba ne določa roka za vložitev vlog za pomoč, je primerno, da se za namene člena 30(3) Delegirane uredbe Komisije (EU) 2022/127 ⁽³⁾ datum začetka veljavnosti te uredbe šteje za operativni dogodek za menjalni tečaj za zneske iz te uredbe.
- (10) Iz proračunskih razlogov bi morala Unija financirati odhodke, ki jih imajo Bolgarija, Poljska in Romunija le, kadar se takšni odhodki izvršijo do datuma za upravičenost odhodkov.
- (11) Pomoč za ta nujni ukrep bi bilo treba plačati do 30. septembra 2023. Ker se po 30. septembru 2023 ne smejo izvesti nobena plačila, se člen 5(2) Delegirane uredbe (EU) 2022/127 ne bi smel uporabljati.
- (12) Da bi Bolgarija, Poljska in Romunija Uniji omogočile spremljanje učinkovitosti tega nujnega ukrepa, bi morale Komisiji sporočiti podrobne podatke o njegovem izvajanju.
- (13) Da bi kmetje pomoč prejeli čim prej, bi moralo biti Bolgariji, Poljski in Romuniji omogočeno, da začnejo to uredbo izvajati takoj. Zato bi morala ta uredba začeti veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.
- (14) Ukrepi iz te uredbe so v skladu z mnenjem Odbora za skupno ureditev kmetijskih trgov –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

1. Bolgariji, Poljski in Romuniji je pod pogoji iz te uredbe na voljo pomoč Unije v skupnem znesku 56 300 000 EUR za izredno pomoč kmetom, ki pridelujejo žita in oljnice iz Priloge.
2. Bolgarija, Poljska in Romunija zneske iz člena 2 uporabijo za ukrepe, katerih namen je nadomestilo premoženjske izgube kmetom zaradi povečanega uvoza žit in oljnic iz Ukrajine v prizadetih regijah.

⁽³⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/127 z dne 7. decembra 2021 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2021/2116 Evropskega parlamenta in Sveta s pravili o plačilnih agencijah in drugih organih, finančnem upravljanju, potrditvi obračunov, varščinah in uporabi eura (UL L 20, 31.1.2022, str. 95).

3. Ti ukrepi se sprejmejo na podlagi objektivnih in nediskriminatornih meril, ki upoštevajo premoženjsko izgubo prizadetih kmetov in zagotovijo, da zadevna plačila ne povzročajo izkrivljanja trga ali konkurence.
4. Odhodki Bolgarije, Poljske in Romunije v zvezi s plačili za ukrepe iz odstavka 2 so upravičeni do pomoči Unije samo, če so bila navedena plačila izvršena do 30. septembra 2023.
5. Za namene člena 30(3) Delegirane uredbe (EU) 2022/127 je operativni dogodek za menjalni tečaj za zneske iz člena 2(1) datum začetka veljavnosti te uredbe.
6. Ukrepi iz te uredbe se lahko kumulirajo z drugo pomočjo, financirano iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

Člen 2

1. Odhodki Unije, nastali v skladu s členom 1, ne presegajo skupnega zneska:
 - (a) 16 750 000 EUR za Bolgarijo;
 - (b) 29 500 000 EUR za Poljsko;
 - (c) 10 050 000 EUR za Romunijo.
2. Bolgarija, Poljska in Romunija lahko za ukrepe, sprejete na podlagi člena 1, dodelijo dodatno nacionalno pomoč v višini do največ 100 % ustreznega zneska iz odstavka 1 tega člena, in sicer na podlagi objektivnih in nediskriminatornih meril, pod pogojem, da plačila ne povzročajo izkrivljanja trga ali konkurence.
3. Bolgarija, Poljska in Romunija dodatno pomoč iz odstavka 2 izplačajo do 30. septembra 2023.

Člen 3

1. Bolgarija, Poljska in Romunija Komisiji nemudoma in najpozneje do 30. junija 2023 sporočijo:
 - (a) opis ukrepov, ki jih je treba sprejeti;
 - (b) merila, ki so jih uporabile za določitev metod za dodeljevanje pomoči, in utemeljitev za porazdelitev pomoči med kmete;
 - (c) predvideni učinek ukrepov za nadomestilo kmetom zaradi premoženjske izgube, nastale z uvozom žit in oljnic iz Ukrajine;
 - (d) ukrepe za preverjanje, ali je načrtovani učinek ukrepov dosežen;
 - (e) ukrepe za preprečevanje izkrivljanja konkurence;
 - (f) napoved plačil odhodkov Unije, razčlenjenih po mesecih do 30. septembra 2023;
 - (g) stopnjo dodatne pomoči, ki se dodeli v skladu s členom 2(2).
2. Najpozneje do 15. maja 2024 Bolgarija, Poljska in Romunija Komisiji sporočijo skupno višino zneskov, izplačanih na ukrep, kadar je ustrezno, razčlenjeno po pomoči Unije in dodatni nacionalni pomoči, število in vrsto upravičencev ter oceno učinkovitosti ukrepa.

Člen 4

Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v državah članicah.

V Bruslju, 4. aprila 2023

Za Komisijo
predsednica
Ursula VON DER LEYEN

PRILOGA

Seznam proizvodov iz člena 1(1)

Oznaka KN	Opis
1001	Pšenica in soržica
1002	Rž
1003	Ječmen
1004	Oves
1005	Koruza
1008 60	Tritikala
–	Mešanice proizvodov z oznakami KN 1001, 1002, 1003, 1004, 1005 in 1008 60
1205	Seme oljne repice ali ogrščice, celo ali lomljeno
1206	Sončnično seme, celo ali lomljeno